

Thierry de MONTBRIAL

"O lume post-americană?"

Câteva trăsături semnificative ale anului 2009-2010 (I)

Abstract

Professor Thierry de Montbrial, founding director of the French Institute of International Relations, member of the Moral and Political Sciences Academy, honorary member of the Romanian Academy, kindly accepted our proposal to publish the translation of his study ("A Few Significant Characteristics of the Year 2009-2010"), which appeared in the "RAMSES, 2011" publication, under the generic title "A Post-American World". The author discusses some problems regarding the geo-politic and geo-strategic objectives. His main themes are: the military conflicts, the nuclear weapons, the economic crisis and the global heat. In addition to this, he speaks about the major countries that changed their leaders and their relation with OTAN and EU.

Keywords: economic crisis, military conflicts, nuclear weapons, global heat, OTAN, EU, Barack Obama.

Pentru sistemul internațional, în totalitatea lui, anul 2009-2010 a fost marcat de urmările şocului finanțiar din 2007-2008 și de aprofundarea fenomenelor de multilateralitate și de eterogenitate asupra cărora puneam accentul în precedentele mele *Perspective*.

Depresia evitată

În domeniul economic, depresia a fost evitată până aici datorită unei guvernații mondiale al cărei merit principal a fost să se evite orice greșeala majoră, dar și datorită faptului că această criză nu a afectat deloc sau doar puțin extinderea marilor țări emergente, ceea ce nu era deloc evident. Așadar China și India continuă să crească taxele până la 10%. În contrast cu trecutul ei, Brazilia s-a găsit printre ultimele care au fost atinse și printre primele care s-au ridi-

cat: totul pare să indice că acest stat a intrat într-o epocă comparabilă celor „treizeci globoase”, care au marcat ridicarea Franței după cel de-al doilea război mondial. Rusia, profund atinsă într-o primă fază, manifestă și ea semnele unei viguroase redresări, cu o taxă de creștere de peste 5% în 2010 și cu indicatori financieri relativ satisfăcători. În ceea ce privește țările dezvoltate, Statele Unite demonstrează încă o dată capacitatea lor de dezvoltare, cu o creștere cam de 3%.

Dar somajul rămâne îngrijorător și mai ales, nimeni nu vede clar cum să administreze bugetul, cu un deficit superior lui 10% din produsul național brut (PNB), o situație fără precedent după cel de-al doilea război mondial. Cu privire la acest fapt, demisia lui Peter Orszag, directorul bugetului Administrației Obama este o veste neplăcută. Orszag ducea o luptă pentru o mai bună organizare pe termen lung. Incerti-

* Profesorul Thierry de Montbrial, Director fondator al Institutului Francez de Relații Internaționale, membru al Academiei de Științe Politice și Morale, membru de onoare al Academiei Române, a avut amabilitatea să accepte publicarea în traducere românească a studiului său (Câteva trăsături semnificative ale anului 2009-2010, apărut în revista RAMSES, 2011, cu titlul general: *Un monde post-américain?*)

tudinile structurale nu afectează doar Statele Unite căci noua reglare economică și financiară mondială este lentă. Dar, în ordinea creșterii crizei din 2007-2008, fenomenul incontestabil cel mai impresionant de-a lungul perioadei, pe care revista RAMSES o analizează, este destabilizarea EURO-lui a cărei cauză imediată este imputabilă Greciei și ale cărei consecințe pe termen lung și scurt vor fi considerabile. Voi reveni asupra acestui subiect mai târziu.

Multipolaritate și Eterogenitate

În domeniul politic în sensul larg, se confirmă că multipolaritatea și eterogenitatea sunt termeni care caracterizează bine sistemul internațional emergent, printre altele, tot global. Nimic nu ilustrează atât situația fără precedent cât și vizita ce s-a desfășurat la Teheran în mai 2010 a președintelui brazilian Luiz Inacio Lula da Silva și a

omit să arate că aceste două state, ale căror poziții în Iran ies mai degrabă consolidate și care sunt dispuse să vegheze la o interpretare minimală a sancțiunilor.

Sfârșitul speranței Obama ?

Dacă multipolaritatea și eterogenitatea sistemului internațional se pot afirma, se datorează dificultăților americane. Este prea devreme pentru a decreta că speranța Obama, despre care vorbeam acum un an, a fost dezamăgită. Să zicem că se găsește serios diminuată. Pe plan intern, al 44-lea președinte al Statelor Unite a obținut violent câteva succese, ca reforma sistemului de sănătate sau cea a sistemului bancar. Prima rămâne mult controversată căci ea implică o veritabilă revoluție în fabrica țesăturii americane, cu multiple ramificații potențiale, de exemplu în fiscalitate (am amintit mai sus problema deficitului bugetar). A doua este

Tratatul de reducere a armelor strategice (START) a fost reînnoit. Această apropiere bilaterală a adus deja câteva beneficii și, de exemplu în ceea ce privește Iranul.

În esență, dezamăgirile a ceea ce Raymond Aron numea Republica Imperială sunt în Oriental Mijlociu. Contra predecesorilor lui, noul președinte a avut curajul de a ataca dosarul israelo-palastenian încă de la începutul primului său mandat. Dar nu a fost plătit înapoi. Benjamin Netanyahu a adus un afront Casei Albe anunțând

urmarea colinizarii Ierusalimului de Est în momentul în care vice-președintele Joe Biden se găsea acolo în vizită. Mai recent, incidentul flotei umanitare din Gaza a atras din nou atenția lumii asupra scandalului embargoului din acest teritoriu și a contribuit la înrăutătirea unei situații deja foarte tensionate între Turcia și statul evreu. Consecința acestui eșec :câteva semnale au arătat o atitudine mult mai suplă din partea Ierusalimului. Simplă gesticulație tactică sau schimb strategic ? E prea devreme să o judecăm. După câteva luni de „midterm elections”, marja de manevră a lui Barack Obama este foarte limitată într-un dosar sensibil pe plan politic intern.

În Irak, alegerile au condus la confuzie și nu se vede cu ochi buni acest stat mult prea instabil să supraviețuască la o retragere precipitată a forțelor americane. În Afganistan, aproape după 9 ani după intervenție, situația este din cele mai nesigure. Americanii vor să plece și aliații lor au început să plece și ei. Circumstanțele destituirii generalului McChrystal au adus în prim-plan o realitate cunoscută experților, știndu-se de reală dezordine de la Washington în jurul dosarului afgan. Pakistanul urcă în prima linie atât din cauze ținând de istorie, de geografie (relații apropiate între Afganistan și provinciile occidentale ale Pakistanului), cât și din cauza conflictului cu India. Preocuparea Islamabadului este aceea de a se găsi victimă adversarului său. Pentru a încununa totul, China și Pakistanul, aliați tradiționali din 1949, își consolidează cooperarea în domeniul militar, la marele baraj de la Washington pe care Pekinul l-a trimis acordului indo-american din 2008 asupra colaborării în războiul nuclear civil.

Iranul și non-proliferarea

Rămâne dosarul iranian. După mai mult de 30 de ani de la revoluția khomeynistă, puterea este astăzi în mâinile Pasdaranului și în ciuda agitației neîncetate de la realegerea contestată de Mahmoud Ahmadinejad în iunie 2009, ne imaginăm incorect o revoluție populară care să mute cu ușurință

gardienii revoluției. Obiectivul de a accede la punctul nuclear, adică la capacitatea de a produce rapid arme operaționale dacă decizia a fost luată (situația Japoniei, de exemplu) a fost mereu populară în țară. Dacă din întâmplare, Israelul ar decide să lovească Iranul cu sau – mai rău – fără Statele Unite, rezultatul ar fi îndoiosnic pe plan militar, contra-productiv în interiorul Iranului (alinierea opiniei publice în spatele regimului) și catastrofic în exterior.

De fapt, ipoteza cea mai probabilă mi se pare că mai devreme sau mai târziu, Iranul va ajunge la finalul său, adică, să repetăm, la accesul la punctul nuclear. De unde și necesitatea de a considera problema proliferării nucleare sub un unghi mai larg. Or, anul 2010 a fost acela al conferinței de revedere a Tratatului de non-proliferare (TNP) și Statele Unite nu au putut să impiedice o rezoluție care să cheme la dezarmamentul nuclear în regiune, adică incluzând Israelul. De altfel, Washingtonul nu a așteptat mult timp pentru a se distanța de la obiectivul „abolirii”: promovarea unei lumi total private de arme atomice. Prima putere mondială nu mai înfățișează opțiunea zero, ci a făcut publică o nouă „Nuclear Posture Review”, după care Statele Unite se angajează să nu utilizeze arma atomică imediat... cu excepția cazului în care întâlnesc un stat care nu a respectat obligațiile cu privire la TNP! Este un mod de a viza explicit Iranul. Nu mai e nevoie de a îndepărta speculația intelectuală pentru a-și imagina că, în fața acestor declarații, autoritățile iraniene se simt încurajate să meargă înainte. Diplomatica persană are un viitor frumos înainte, și în afara loviturilor de teatru, Ahmadinejad nu a terminat, cu provocările verbale contra Israelului, în realitate destinate să excite opinioile publice arabe contra conducătorilor lor prezenți ca vânători la Washington. Dar fără participarea Iranului, marja manevrei americane, atât în Orientul Mijlociu cât și în Irak sau în Afganistan, este în mod dificil defavorizată. Statele Unite vor ieși cu greu din această situație, din care țările care fac parte pot din contră să tragă avantaje pentru a se afirma.

Două dezvoltări importante în Europa

Aș vrea să reliefez două dezvoltări importante survenite în Europa pe parcursul anului 2009-2010. Prima are în vedere

lui” Viktor Iouchtchenko contra sovietului Viktor Ianoukovitch, care tocmai își luase revanșa. Nu este corect să arăți incidental că după câteva luni după revoluția portocalie, în martie 2005, în Kirghizstan, „revoluția lalelor”

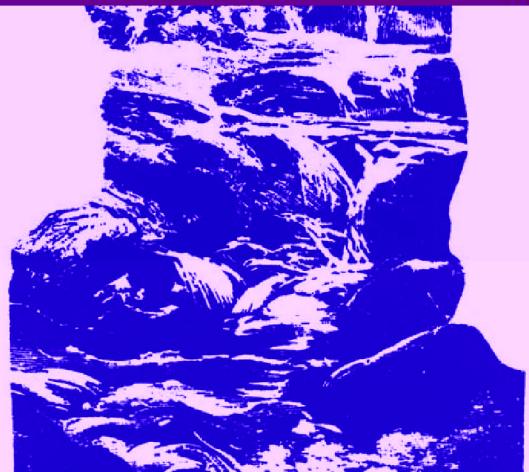
monial arylea muncilor din cte iertat. Deasemenea
se găsesc și studii privind și apărarea
protectioniștilor în viața Ucrainei Sovietice
conducătoare Ios. Józef Staline și fost
judecătorul său Mihail K. Ždanov în cadrul
adunării Naționale ale Republicii Ucrainene.
Cea de-a II-a, se bazează și într-o viziune
universitară privind o posibilă acțiune
politico-militară Alianței națională. În cadrul
acesteia este foarte bună dezvoltarea de
împreună a politicii externe și a
economicei comunității (UEC) și în cadrul
unei concepții de unificare ucraineană. Deosebit de
deosebită este și apărarea comunismului.

On 15 August 1994 (number 1), Director of
Health Mr. Kepapart was summoned.
He said he accepted that you have the right
to know what has been done to him. He also
stated that he had been to the Provincial
Court in 1994 to acknowledge and deny other
accusations of corruption concerning other

**Alte două aspecte
pe scena internațională**

internăționale în 2009-2010. Prima este conferința de la Copenhaga asupra schimbării climatice, din decembrie 2009, considerată în general ca pe un eșec. Este o naivitate să ne imaginăm că o adunare de tip ONU ar putea să ia decizii care să implice în totalitate lumea întreagă. Există totuși o altă manieră de a vedea lucrurile. An după an, am putea zice lună după lună, se observă, aici incluzând și țările emergente că China și India, ridicarea unei conștiințe cuprinzătoare. Multe unități active – asociații, organizații non guvernamentale (ONG), state, organizații internaționale – participă. Astăzi, în cadrul unei adunări de la Bonn, se discută de ceva mai mult decât o declarație de principiu.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.

În urmă cu trei săptămâni, la Bonn, s-a desfășurat o adunare de la nivel mondial dedicată dezbatării politicii climatice.